

1. Со ОДЛУКАТА на Уставниот суд на Република Македонија У.бр. 42/2006-0-1 од 16.01.2008 **СЕ УКИНУВА** член 153-л став 1 од Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/1991, 46/1993, 55/1995, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006 и 5/2007).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У. бр. 42/2006 од 21 ноември 2007 година поведе постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 153-л од Законот, висината на трошоците за издавање, продолжување и обновување на лиценците ја утврдуваат Лекарската, Стоматолошката, односно Фармацевтската комора, секоја година, со општ акт на кој министерот за здравство дава согласност.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Согласно член 138 од Законот за здравствена заштита, здравствена заштита можат да укажуваат здравствени работници со соодветно стручно образование, завршен приправнички стаж, положен стручен испит, основна лиценца и лиценца за работа.

Според член 143 од Законот, по завршувањето на приправничкиот стаж здравствените работници полагаат стручен испит (став 1), а врз основа на ставот 2 на истиот член, здравствените работници со средно, повеќе и високо стручно образование во траење од три години, стручниот испит го полагаат пред испитни комисии кои министерот за здравство ги образува во јавните здравствени установи.

Здравствените работници со високо образование стручниот испит го полагаат пред испитни комисии кои ги образува Лекарската, Стоматолошката односно Фармацевтската комора од редот на лицата определени согласно член 142 став 2 на овој закон (став 3).

Положениот стручен испит од ставот 3 на овој член за здравствените работници со високо образование од областа на медицината и стоматологијата е услов за добивање на основна лиценца (став 4).

Условите за стекнување на основна лиценца и лиценца за работа за здравствените работници со високо образование од областа на медицината, стоматологијата и фармацијата, условите за издавање на овие лиценци за странски државјани, условите за обновување на лиценците и за нивно времено или трајно одземање се уредени во членовите 153-а до член 153-л од Законот, меѓу кои е и оспорената одредба.

Здружувањето на здравствените работници во комори е уредено во член 155 од Законот. Според ставот 1 на овој член, заради заштита и унапредување на стручноста и етичките должности и права, за подобрување на квалитетот на здравствената заштита, заштитата на интересите на својата професија, следење на односот на здравствените работници кон општеството и граѓаните, докторите на медицина, докторите на стоматологија и дипломираните фармацевти се здружуваат во лекарска, стоматолошка односно фармацевтска комора.

Лекарската, стоматолошката односно фармацевтската комора имаат својство на правно лице (став 2).

Лекарската и Стоматолошката комора издаваат, обновуваат, продолжуваат и одземаат основна лиценца или лиценца за работа и водат регистар на издадени, продолжени, обновени и одземени лиценци (став 3).

Фармацевтската комора издава, продолжува, обновува и одзема лиценца за работа и води регистар на издадени, продолжени, обновени и одземени лиценци (став 4).

Формата и содржината на регистрите од ставовите 3 и 4 на овој член и начинот на нивното водење ги пропишуваат коморите од ставот 1 на овој член со општ акт на кој министерот за здравство дава согласност. (став 5)

Лекарската, стоматолошката односно фармацевтската комора може да одземе лиценца за работа на доктори на медицина, доктори на стоматологија и дипломирани фармацевти, ако утврди дека ја прекршиле лекарската етика или сториле потешка повреда на стандардите и квалитетот на здравствените услуги (став 6).

Против одлуката на лекарската, стоматолошката односно фармацевтската комора може да се изјави жалба до министерот за здравство (став 7).

Коморите од ставот 1 на овој член од Законот, донесуваат статут, утврдуваат кодекс на професионалните етички должности и права, формираат суд на честа и други помошни тела и донесуваат други акти за

начинот на работењето на нивните органи и акти за кои се овластени со закон (став 8).

Коморите од ставот 1 на овој член од Законот, должни се два пати годишно да доставуваат извештај за работите што се однесуваат на издавањето, продолжувањето, обновувањето и одземањето на лиценците до министерството за здравство. (став 9)

Според член 157 од Законот, надзор над законитоста на работата на здравствените установи и коморите во вршењето на јавното овластување врши Министерството за здравство.

Согласно член 158-а од Законот, по вршењето на надзорот од членот 157 на овој закон Министерството за здравство ја известува комората во која е вршен надзорот за констатираните недостатоци и неправилности и определува рок за нивното отстранување.

Врз основа на член 158-б став 1 од Законот, Министерството за здравство може да го одземе овластувањето за издавање, обновување, продолжување и одземање на лиценци на Лекарската, Стоматолошката, односно Фармацевтската комора и да ги преземе тие работи ако при вршењето на надзорот утврди:

а) злоупотреба во вршењето на јавното овластување;  
б) неефикасно извршување на јавното овластување и  
в) вршење на овластувањето во спротивност со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Според ставот 2 на овој член од Законот, против решението на министерот за здравство од ставот 1 на овој член, Лекарската, Стоматолошката, односно Фармацевтската комора има право на жалба до второстепената комисија на Владата на Република Македонија во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Финансирањето на коморите е уредено со статутите на коморите. Така според член 54 од Статутот на Лекарската комора („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/1995, 22/1996 и 36/2000) е утврдено дека Комората може да стекнува парични средства, хартии од вредност, инвентар и друг подвижен и неподвижен имот, во согласност со законските прописи. Со своите средства Комората располага самостојно, во согласност со законите и другите прописи. Средствата за работа на Комората се обезбедуваат преку уписници и членарини што ги плаќаат нејзините членови, од надомест на услуги што ги врши Комората, од подароци, завештанија и од други извори. Висината на членарината, уписнината како и начинот и роковите за нивно плаќање ги утврдува Собранието на Комората. Идентична одредба е содржана и во Статутот на Стоматолошката комора.

Според член 67 од Статутот на Фармацевтската комора („Службен весник

на Република Македонија“ бр. 36/2005 година), Комората може да стекнува парични средства, хартии од вредност и друг подвижен и недвижен имот во согласност со законските прописи. Средствата за работа на Комората се обезбедуваат преку: средствата што ги уплаќаат кандидатите за полагање стручен испит, добивање уверение за положен стручен испит и лиценца за работа; средствата што ги уплаќаат дипломираните фармацевти со лиценца за работа за упис во регистарот на фармацевти што го води Комората; надомест за податоци од Регистарот на фармацевти; членарина од физички и правни лица; надомест за услуги што ги врши Комората; подароци; завештанија и друго.

Од анализата на наведените одредби од Законот за здравствена заштита произлегува дека лекарската, стоматолошката, односно фармацевтската комора претставуваат стручно професионални асоцијации во кои се остваруваат јавно - правни интереси, односно дека тие имаат карактер на институции со јавно - правен режим за кои е задолжително здружувањето.

Со Законот за здравствена заштита на нив се пренесени јавни овластувања, како што е овластувањето за издавање, обновување, продолжување и одземање на лиценци на здравствените работници. Законот исто така, ги овластил коморите висината на трошоците за издавање, продолжување, обновување и одземање на лиценците, начинот на издавањето, продолжувањето, обновувањето и одземањето на лиценцата, како и формата и содржината на обрасците да го уредат со општи акти на кои министерот за здравство дава согласност.

За Уставниот суд не е спорно самото овластување на коморите да издаваат, обновуваат, продолжуваат и одземаат лиценци на здравствените работници, бидејќи тоа претставува јавно овластување кое им е пренесено со Законот, како на институции кои имаат и јавно - правен карактер. Неспорно е, исто така, и овластувањето на коморите со свој акт да ја определуваат висината на надоместоците за издавање, обновување, продолжување и одземање на лиценците.

Од анализата на оспорената одредба од членот 153-л како и од целината на Законот за здравствена заштита произлегува дека законодавецот во него пропуштил да ги утврди критериумите, односно рамката врз основа на која Лекарската, Стоматолошката и Фармацевтската комора би ја определувала висината на трошоците за издавање на лиценците. Поради ваквиот недостаток на одредбата, оставена е можност без конкретна законска рамка да се определува висината на надоместокот за лиценца, а со тоа и простор за арбитрерност и нееднаков третман на лицата под објективизирани и еднакви услови да го остваруваат правото на лиценца.

Оттука, според Судот, овластувањето кое произлегува од оспорената одредба од членот 153-л од Законот за здравствена заштита нема уставна основа со оглед на тоа што Законот не содржи параметри за утврдување на висината на трошоците, поради што Судот оцени дека оваа оспорена

одредба не е во согласност со начелото на владеење на правото од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Трендафил Ивановски и судиите Лилјана Ингилизова – Ристова, Вера Маркова, Бранко Наумоски, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

У.бр. 42/2006  
16 јануари 2008  
Скопје

ПРЕТСЕДАТЕЛ  
на Уставниот суд на Република Македонија  
д-р Трендафил Ивановски